

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 10.—, za pol leta K 5.—, za četrť leta K 250. Posamezna številka 20 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 9 mark, za Ameriko 3 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravništvo Ljubljana, Šel'nburgova ulica šte'v 6. II. nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo, in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stano peti vrstica 24 vin. — Reklam. so pošiljnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Delavskemu ljudstvu v Jugoslovanskih pokrajinah!

V četrtek, dne 6. t. m., smo se sestali socialistični člani Državnega veća, odposlanci socialno demokratičnih strank iz Slovenije, Banovine in Vojvodine, na razgovor o političnem položaju in o bližnjih nalagah socialistične parlamentarne frakcije. Debata je pokazala popolno soglasje v oceni političnega položaja in v shvaćanju političnih nalog, ki čakajo socialistično delegacijo v začasem Narodnem predstavništvu. Vsi socialistični poslanci iz omenjenih pokrajin so se združili v enotnem parlamentarnem klubu in ugotovile so se vodilne misli o političnem delu v bližnji bodočnosti.

Prva in poglobljena je potreba po čim hitrejši konsolidaciji nove države in čim bistrejši obnovi gospodarskega življenja. Iz tega vidika smatra klub socialno demokratičnih poslancev sodelovanje v centralni vladi v sedanjih okolištinah za še umestno, ker socialno demokratična delegacija ne more in ne sme prevzeti nase težke odgovornosti, da bi s svojo pasivnostjo zavlačevala, kalila in ovirala proces konsolidacije, ki je baš v življenskem interesu delavskega razreda.

Kot sredstvo te konsolidacije služi naj na eni strani oživotvorjenje Zveze narodov na podlagi medsebojnega sporazuma, ki naj omogoči odpravo militarizma in organizacijo narodne obrambe na čelu narodne milice in v sedanjem času takojšnjo demobilizacijo ter s tem odpre pot rodovitnemu gospodarskemu, kulturnemu in socialnemu delu.

Zveza narodov pa je mogoča le tedaj, če se tudi na ozemlju vsake poedine države ustvari sporazumno sožitje in sodelovanje na njem prebivajoćih narodov. Vsled tega napovedujemo, zvesti načelom socialistične internacionale, neizprosen boj vsakršnemu narodnemu nasilju nad narodnimi manjšinami, ki pripadajo po sklepih mirovnega zbora ozemlju naše države.

Na drugi strani vidi klub socialno demokratičnih poslancev v najširši demokratizaciji državne ustave in vseh panog javne uprave ter v čim hitrejšem sklicanju konstituante bližnico do konsolidacije in hkrati najzanesljivejši predpogoj uspešnega boja delavskega razreda za socializem, za življenje.

Vsled tega namerava klub zastaviti vse svoje sile za uvedbo splošne in enake, neposredne in tajne volilne pravice s proporcijnim volilnim sistemom za vse državljanke, stare nad 21 let, brez razlike spola, in sicer za vse zakonodajne in upravne zastope, nadalje zahteva demokratizacijo vsega sodstva in demokratizacijo šolstva, ločitev cerkve od države, odpravo sleherne cenzure in upostavitve popolne svobode tiska, zborovanja in združevanja.

Smatramo zakonodajni centralizem za nujno zahtevo zgodovinsko danega položaja, ki naj roke v roki z avtonomno organizacijo javne uprave omogoči kulturni, gospodarski in socialni razmah države, ne da bi bila posamezna plemena v svojem specifićnem razvoju ovirana.

Samo ob sebi je umljivo, da zahtevamo uvedbo republikanske oblike za našo državo, ker vidimo v tej državni formi najidealnejši izraz politične demokracije, ki je predpogoj socialistične družabne organizacije. Odklanjamo pa tudi v tem pogledu vsako nasilje od katerekoli strani in stojeć na stališču parlamentarne demokracije prepuščamo ureditev tega vprašanja svobodni odločitvi ustavotvorne skupščine.

Glede na aktualne gospodarsko- in socialnopolitićne naloge zahtevamo predvsem razlastitev veleposestev in ureditev socialno pravićne zemljiške posesti, da bo lastninski ustroj zemlje odgovarjal odnošajem obdelovanja, nadalje socializacijo velikih industrijskih in transportnih podjetij in rudnikov.

Zahtevamo izdatno socialno zavarovanje za slučaj bolezni, nezgod, onemoglosti, starosti in nezaposlenosti za delavce vseh poklicev in njih rodbine, najobsežnejšo zakonito zaščito delavskega zdravja in življenja, delavskega ženstva in mladine, resnićno oskrbo vojnih invalidov ter sirot in vdov po padlih vojakićh, ustvaritev zdravićh stanovanj za vse sloje prebivalstva z izloćitvijo zemljiške in stavbne špekulacije ter moderno organizacijo delovnega trga ob takojšnjem podvzetju nujnih javnih zgradb.

Za prehodni čas do izhoda iz produćijske in prometne anarhije, ki nas je vanjo pahnila svetovna vojna, zahtevamo, da posveća državna uprava najvećjo skrb zadostni prehrani izstradanih ljudskih množić in da z železno roko ubije široko razpredeni sistem razbojne špekulacije na račun ljudskega življenja.

Konćno terjamo, da se k stroškom javne uprave predvsem in v izdatni pogresiji pritegnejo veliki dohodki in velike dedščine in da se v svrhu odprave vojne bede izvede popolna davćna konfiskacija vojnićh dobićkov in socialnim in kulturnim potrebščinam primerna oddaja premoženj.

Sodrug, sodrućice!

Parlamentarna arena je le omejen del bojišća, na katerem se odigrava boj delavskega razreda za socialistično organizacijo ćloveške družbe. Dejanski uspeh naše parlamentarne akcije, v grobih obrisih zaćrtane v teh smernicah, more biti le odmev širokega in globokega socialističnega gibanja v vsej deželi. Pozivamo vas, da se strnete v političnih in strokovnih organizacijah, da pripeljete z živim zgledom in zavestno besedo vanje vse tiste, ki so doslej brezbrizni stali izven socialističnega gibanja in da po potrebi s svojim discipliniranim nastopom podelite našim zahtevam tako mogoćen poudarek, da ga mešćanska družba ne bo mogla prestićati. Ni već daleć čas, ko bo jugoslovansko ljudstvo poklicano, da si v svobodnih volitvah izbere ustavotvorni zbor, ki naj postavi temelje in na njih izgradi našo novo državo. Ta čas mora najti socialistično armado v vseh njenih delih zbrano, disciplinirano, in pripravljeno, da si jugoslovansko delavsko ljudstvo zagotovi merodajen vpliv na zgradbo nove države.

V tem smislu Vam klićemo:

Na delo za mednarodni socializen!

V Belgradu, dne 7. marca 1919.

Klub socialno-demokratićnih poslancev v Državnem veću.

Melhijor Ćobal, s. r.
Josip Kopać, s. r.
Anton Kristan, s. r.

Dr. Dragotin Lonćar, s. r.
Josip Petejan, s. r.
Vilim Bukšeg, s. r.

Slavko Henc, s. r.
Vitomir Korać, s. r.
Vasa Knežević, s. r.

Dušan Tušanović, s. r.
Dr. Milan Sekulić, s. r.
Dr. Mita Topalović, s. r.

Pazite na svoje strokovne organizacije!

Politični razvoj gre naglo svojo pot, kakor bi pred nekaj meseci še ne bil nihče pričakoval. Kakor je s političnim razvojem prav tako je tudi z gospodarskim. Delavstvo, ki je bilo še pred par meseci uboga para v državi, dviga svojo glavo, izvojuje si pravice, pridobiva več svobode in večji vpliv v državi in marsikje že prav odločevalno vpliva na razmere v državi. Proletariat, ki je vstal iz tisočletnega spanja, ko se je po trnjevem boju in ob izbruhu splošnega poloma osvobodil vsaj deloma suženjskih verig, hoče naprej, hoče popolno svobodo, popolno odločevanje o državnem in družabnem redu. To spoznanje se je zbudilo v dušah delavskih množic, ki se vsak dan bolj pogloblja v srca tlačnega ljudstva.

Kakor je razveseljivo to spoznanje v ljudskih množicah, tako obžalovanja vredno bi bilo in škodljivo, če bi proletariat jel misliti, da so hudi razredni boji delavstva minili, ter da se zaradi tega ni treba več brigati za organizacije, ki so bile od nekdanjih prijateljice tega boja in so imele velik političen pomen v čisto kapitalističnem gospodarstvu. Ta misel bi bila jako nesrečna, ker bi ovirala izgradbo naših načrtov in pokvarilo to, kar smo dosegli doslej.

Eno ne smejo delavci nikdar in nikoli pozabiti: prehod iz kapitalistične v socialistično družbo pospešujejo vsi ti politični dogodki, do končne zmage delavstva pa vodi le nadaljni naš razredni boj in taktika tega boja.

Ti razredni boji, ki nam ne bodo v bodoče nič prizanašali, pa zahtevajo, da obrani proletariat svoje strokovne organizacije, kakor v minulosti, in ne slabeje, ne manj točne, marveč popolneje, močnejše. Kapitalizem še ni zapustil svojega prestola in brez obrambe in brez boja ne bo odložil orožja pred napredujočimi četami proletariata. Res je, da je proletariat v spremenjenih političnih razmerah dobil mogočnega zaveznika vsaj v onih deželah, kjer je proletariat potom volitev zadobil večji vpliv v javnih korporacijah; toda pri naši državi se združujejo najbolj nazadnjaški elementi, ki groze, da zaduše dosedanjí pokret delavstva in vsak napredek v družbi. In kakor delavstvo povsod drugod vidi svoj spas v krepki organizaciji, tako je taka krepka organizacija pri nas še desetkrat bolj potrebna, desetkrat hujše boje bomo imeli kakor drugod, ker imamo zakrknjenega nasprotnika, ki je do kosti reakcionaren.

Zaraditega je naša prva dolžnost, da okrepimo svoje strokovne organizacije.

Trboveljski premogovnik pod drž. nadzorstvom.

Ljubljanski dopisni urad poroča dne 11. marca iz uradnega vira: Vsled zahteve delavstva Trboveljske premogokopne družbe, kakor tudi ker obstoja sum, da družbina uprava sistematično znižuje produkcijo premoga, je danes vladna komisija pod vodstvom podpredsednika deželne vlade dr. Žerjava ob sodelovanju poverjenika za socialno skrbstvo Prepeluha ter rudarskega nadsvetnika Pirnata na licu mesta v Trbovljah zaslišala delavstvo ter si ogledala delavska stanovanja in dnevni premogokop.

Premogovniki Trboveljske družbe so se z današnjim dnem stavili pod državno nadzorstvo. Glavna razprava, kjer se bosta zaslišali obe stranki, bo v Ljubljani dne 20. t. m., nakar bo vlada mogla skleniti končne ukrepe glede Trboveljske premogokopne družbe.

Opravitnik.

Osrednjega društva usnarjev in sorodnih strok na Slovenskem ozemlju.

Veljaven od 1. marca 1919.

Vpisnina in prispevki.

1. Vpisnina znaša za vsakega pristopivšega člana 1 K.

2. Tedenski prispevek znaša za člane I. razreda 60 vin., II. razreda 80 vin., III. razreda 1 K.

3. I. razred je za delavke in delavce do 18. leta; II. razred je za vse pomožne delavce; III. razred je za vse izučene delavce in delavke na akord.

4. Če kdo prestopi v višji razred, mora biti član dotičnega višjega razreda eno leto, da ima tudi pravico do višje podpore. Če stopi v nižji razred, ima pravico le do nižje podpore.

5. Podružnicam ostane od vsakega prispevka I. razreda 6 vin., II. razreda 8 vin., III. razreda 10 vinarjev. Pristopnino je poslato celotno centralni blagajni.

6. Podružnični blagajniki dobe od vsakega prispevka 2 vin. za njihov trud.

7. Prosti plačevanja prispevka so: Društveniki, ki so glasom zdravniškega izpričevala bolni nad dva tedna in društveniki, ki so brezposelni nad dva tedna in nimajo pravice do podpore v smislu društvenega opravilnika. Več kakor deset tednov v enem letu ni nihče prost prispevkov.

Člani morajo svojo bolezen in brezposelnost takoj naznaniti vodstvu podružnice.

Društveniki v vojaški službi so za ves čas službe oproščeni plačevanja prispevkov. Društveniki, ki dobe podporo, plačajo prispevke.

8. Podpore: Bolniška podpora: Do bolniške podpore imajo pravico društveniki, ki so plačali vsaj 52 tedenskih prispevkov do 42 dni v letu, in sicer:

Društveniki I. razreda 60 vin.; po 156 tedenskem prispevanju 70 vin.; po 260 tedenskem prispevanju 80 vin. na dan.

Društveniki II. razreda 1 K; 1 K 30 vin.; 1 K 40 vin. na dan.

Društveniki III. razreda 1 K 40 vin.; 1 K 50 vin.; 1 K 60 vin. na dan.

Bolniščina se izplača sedmi dan bolezní.

Porodnina znaša 20 K; če porodnica oboli, dobiva od petega tedna dalje bolniščino.

Brezposelna podpora.

Po enoletnem članstvu za I. razred 5 K; za II. razred 6 K; za III. razred 9 K na teden, in sicer: po enem letu za 6 tednov, po dveh letih za 7 tednov, po treh letih za 8 tednov, po štirih letih članstva za 10 tednov.

Ce traja brezposelnost samo sedem dni, se podpora ne izplača.

Podporo dobi, kdor mora izstopiti iz dela; če zakrivi sam brezposelnost, ni opravičen do podpore.

Brezposelni se mora takoj zglasti pri voditelju podružnice in se ravnati po njegovih navodilih.

Če se društveniku odreče podpora, se sme pritožiti. Za brezposelne so posebne tiskovine. Kdor je brez dela, se mora zglasti pri vodstvu, tisti, ki so zunaj, pa morajo vpslati potrjena potrdila od občinskega urada.

Smrtna podpora.

Če umrje do podpore opravičen društvenik, dobe svojci, ki so živeli z njim, 30 K posmrtnine po enem letu članstva, po treh letih 40 K, po petih letih 60 K.

Vse pravice se morajo priglasiti voditelju podružnice. Če nastanejo nesoglasja, se pokliče razsodišče. Simulanti izgube pravico za tekoče in še naslednje leto.

Potna podpora.

Potna podpora se plača samo društvenikom II. in III. razreda. Društveniki II. razreda dobe 2 vin. od kilometra, dru-

štveniki III. razreda 3 vin. od kilometra do najvišjega zneska po 52 tednih članstva 40 K, po treh letih 60 K, po petih letih 80 kron v enem letu. Društveniki III. razreda do 60 K, 80 K, 100 K v enem letu.

Brezposelna, bolniška in potovalna podpora ne sme presegati v enem letu zneska v I. razredu po enem letu članstva 30 K, po treh letih 45 K, po petih letih 65 kron.

Društveniki II. razreda po enem letu članstva 45 K, po treh letih 60 K, po petih letih 80 K.

Društveniki III. razreda po enem letu članstva 45 K, po treh letih 75 K, po petih letih 100 K.

Pravovarstvo.

Društveniki imajo pravico do pravnega zastopstva, če se jim dela krivica zaradi delovnih ali organizacijskih razmer.

Mezdana gibanja.

Vse zahteve glede mezde, delovni čas in delovne razmere se smejo staviti šele potem, ko jih je osrednje društvo odobrilo. Organiziranega mora biti vsaj 80 % delavstva v dotičnem obratu, ki so opravičeni do podpore.

Podpore za stavke dovoljuje osrednje društvo. Stavkujoči se morajo pokoravati odredbam osrednjega društva.

Podpora za časa stavke

znaša za društvenike, ki so plačali 26 tedenskih prispevkov 1 K na dan, po 52 tedenskih prispevkih 8 K na teden. Društveniki II. in III. razreda, ki so nad pet let člani, dobe 10 K na teden več.

Za otroke štrajkujočih do 14. leta se daje za vsakega po 1 K na teden.

Prosta trgovina:

Naredba prehranjevalnega urada v Ljubljani.

Glasom brzojavnega poročila kr. ministrstva za prehrano in obnovo zemlje z dne 28. februarja 1919, št. 2453, je ministrski svet kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev na svoji seji dne 25. februarja sklenil, da se na vsem ozemlju kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev dopusti prosta notranja trgovina z naslednjimi rečmi: vse vrste žita in moke, vse vrste živine v živem in zaklanem stanju, govedo, konje in drugo živino, vse vrste mesa, svežega, nasoljenega, posušenega itd., vse vrste masti in slanine, vse vrste zelenjadi in semenja, dalje krompir, fižol, zelje itd., vse vrste sadja in sadnih izdelkov, vino, žganje, rum, likerji, vse vrste olja, les, vse vrste gradiva in lesnih izdelkov, pohištvo in kmetijsko orodje. V posameznih pokrajinah obstoječi predpisi glede utesnitve prometa in maksimalnih cen za vse druge reči, ki niso zgoraj navedene, ostanejo v vsaki pokrajini v moči.

Odslej naprej je trgovina z vsemi v prvem odstavku navedenimi rečmi na vsem ozemlju kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev prosta. Razveljavljene so naredbe, ki so utemeljevale promet s temi rečmi.

Se naprej pa ostanejo v moči vsi predpisi, ki uravnavajo porabljanje živil in ki določajo prevzemne, nakupne, prodajne, oziroma najvišje cene za živila in živilo.

Da se omogoči uravnavana porabljanja in da se zagotovi enakomerna preskrba vsega ozemlja deželne vlade za Slovenijo, odreja prehranjevalni urad na podstavi sklepa deželne vlade za Slovenijo z dne 7. marca 1919 do preklica nastopno:

1. Žitni zavod in Vnovčevalnica za živilo in mast ostaneta še naprej ter bosta vsak v svojem področju v prosti trgovini nakupovala živila in jih razdeljevala po navodilih prehranjevalnega urada.

2. Vsak, ki ima na ozemlju deželne vlade za Slovenijo zaloge žita, moke, krompirja, fižola, masti ali olja, mora, predno proda iz svoje zaloge množine, ki presegajo v vsakem primeru težo 100 kg,

naznaniti prehranjevalnemu uradu, kam in komu namerava prodati svoje blago.

Prehranjevalni urad ima pravico zahtevati, da se blago njemu proda, oziroma da se proda določeni aprovizacijski organizaciji.

3. Kdor uvaža žito, moko, krompir, fižol, mast ali olje iz ozemlja kake druge pokrajine kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev na ozemlje deželne vlade za Slovenijo v množinah, ki presegajo v vsakem slučaju 100 kg, mora takoj, ko pride blago na to ozemlje, naznaniti prehranjevalnemu uradu količino in kakovost blaga, dalje, kako namerava blago porabiti. Prehranjevalni urad ima pravico zahtevati, da se blago njemu proda, oziroma, da se proda aprovizacijski organizaciji, ki jo določijo.

4. Mesarji, ki ne dobe klavne živine od Vnovčevalnice za živino in mast, temveč si jo sami nakupijo, morajo vsako nedeljo na dopisnici sporočiti Vnovčevalnici, koliko klavne živine so nakupili v pretečenem tednu in kako so nakupljeno živino porabili. Prehranjevalni urad ima slejko prej pravico določiti, koliko klavne živine se sme v vsaki občini klati in kateri okoliš mora mesar zalagati z mesom. Mesarji, ki dobivajo klavno živino od Vnovčevalnice za živino in mast in za katero plačuje država pri nakupni ceni povisek 1 K 50 vinarjev za 1 kg žive teže, so dolžni, meso prodajati za tiste cene, ki so bile doslej za to določene.

Politična okrajna oblastva morajo s primernimi odredbami poskrbeti, da se te cene ne bodo presegale.

5. Zoper lastnike zalog, trgovce, mesarje in druge, ki se ne bi ravnali po predpisih točk 2 in 4 te naredbe, se bo postopalo po določilih cesarskega ukaza z dne 24. marca 1917, drž. zak. št. 131.

V Ljubljani, dne 8. marca 1919.

Dr. Senekovič s. r.

Mezdna pogodba delavcev.

Mezdna pogodba delavcev v topilnici v Litiji,

ki sta jo tvrdka Blei- und Silberhütte Littai, Ges. m. b. H. v Litiji, po svojem generalnem ravnatelju Viljemu Holzhäuserju ter zastopniki delavcev, organiziranih v Osrednjem društvu kovinarjev in sorodnih strok, t. j. Karl Virant, Franc Tomše, Anton Kokalj ter s sodelovanjem kovinarskega tajnika Ign. Miheveca iz Ljubljane in dr. Andreja Kuharja, notarja v Litiji, kot poverjeništvu za javna dela in obrt izkazanega pooblaščenca, dogovorili, se glasi tako-le:

1. Tvrdka Blei- in Silberhütte Littai, Ges. m. b. H., ustreže zahtevi delavcev in zviša vsem delavcem brez izjeme, ki so v podjetju zaposleni, temeljno plačo, kakor tudi draginjske prispevke za ženo in otroke za 37 odstotkov, to je sedemintrideset odstotkov, in sicer pričenši s 15. svečanom t. l. dalje, tako, da dobijo delavci za pretečeni čas naknadno izplačilo vsega poviška vsaj do 20. t. m. izplačano, za bodoče pa pri vsakokratnem plačilnem dnevu.

2. Podjetje se zaveže delavcem pred pečjo in pa v rafineriji za srebro napraviti predpasnike iz usnja in pa gamaše iz usnja, ki jih varujejo pred poškodbami opekline, in te predpasnike in gamaše delavcem v uporabo izročiti do 20. t. m.

3. Podjetje se končno zaveže, delavcem vsak teden preskrbeti kosček mila za snazjenje in umivanje.

4. Zastopniki delavstva sprejmejo to ponudbo s tem pridržkom, da podjetje v slučaju, da bi se dobava vsakdanjih potrebščin za preživljanje podražila, da ali podjetje to, kar bi vsakdanje potrebščine na cenah več znesle, doplačalo ali pa da delavci v tem slučaju pridejo sami z novimi zahtevami za zvišanje.

5. Podjetje izjavi, da je pripravljeno iz svojega prispevati, kar bi se pri dobavi hrane cena živil proti sedanjim cenam zvišala, tako da bo delavcem dana možnost, da za isto ceno kakor sedaj, v delavskem konsumu podjetja prejema živila. To velja toliko časa, dokler velja ta pogodba.

6. Ta dogovor je obvezen za obe strani do 1. julija 1919.

V Litiji, dne 12. marca 1919.

Podpis.

Ta pogodba je jako lep uspeh litijskih kovinarjev, ki so ga dosegli potom svoje organizacije in prvi znatnejši uspeh. Izražamo le iskreno željo, da naj se delavstvo povsod zaveda tega uspeha ter da vztraja v svoji organizaciji, zakaj pridobitve se ohranijo le tedaj, če ostane delavstvo složno v svojih organizacijah. Povsod napredujemo, to je najlepši dokaz za samozavest delavstva, ki je bilo doslej povsod teptano in danes dviga zahteve po svojih pravicah in po človeku primernem življenju. Tovariši in vsi drugi delavci: Združimo se!

Shod kovinarjev v Mestnem Domu.

Dne 5. sušca se je vršil v Mestnem domu v Ljubljani shod kovinarjev, ki je bil prav dobro obiskan. Predsednik Osrednjega društva kovinarjev in sorodnih strok, Viktor K o l e š a je otvoril shod ter poročal o pridobitvah kovinarjev v artiljerijski delavnici in na Ledini.

Nato je poročal kovinarski tajnik sodrug M i h e v c, kake težkoče so bile pri tem gibanju, kako so deputacijo več dni za nos vodili s strani poveljništva, intendance in vlade same. Vsi ti trije faktorji so mislili, da delavstvo ne bo znalo najti prava vrata, pa gospodje so se zelo varali, sicer pa tudi ni namestu, da se v tem času tako postopa z delavci. Delavci so dosegli svoj uspeh, dasi ne popolnoma vse, kar so zahtevali, vendar nekaj izboljšanja.

Nadalje je poročal sodrug M i h e v c o zborovanju kleparskih mojstrov, na katero je bil povabljen. Kleparski mojstri so se zgražali nad vlado, ki je uvedla osemurni delavni čas, kakor tudi zaradi tega, ker je delavcem v avtodelavnica plače izboljšala.

Mali obrtniki pač še vedno mislijo, da imajo isto veljavo kakor pred vojno, njim kar v glavo ne gre, da se visoki gospodje ne ozirajo več na takozvani »Stimmvieh«, ker ga več ne rabijo. Mi svetujemo kleparskim mojstrom, da naj se kar lepo modernizirajo in času prilagodijo.

Sodrug T o k a n je v daljšem govoru ob burnem pritrjevanju obrazložil pomen delavskih organizacij.

Nato je govoril sodrug K o c m u r o socialnopolitičnih vprašanjih, ki so ravno v sedanjem času za delavce zlasti pereča vprašanja.

Nadalje je bila sprejeta naslednja resolucija:

Kovinarji, zbrani na shodu dne 5. sušca v Mestnem domu v Ljubljani, vzamejo na znanje povišanje plač v avtodelavnica. Odločno pa protestiramo, da se do danes še ni upoštevalo našo resolucijo z dne 6. februarja t. l. glede vojaških obvezancev, ter zahtevamo še enkrat, da se vse delavce-vojake, ki so zaposleni v vojaških obratih, oprosti vojaške službe ter se jih uvrsti kot civiliste in s civilno plačo.

Zbrani kovinarji pa protestirajo proti centralni vladi kraljevine SHS, ki se popolnoma nič ne ozira glede prehrane slovenskega delavstva, ter da dopušča, da se živež izvažajo v Nemško Avstrijo, dočim tukajšnje prebivalstvo nima niti najpotrebnejših živil.

Nadalje se pozivlja mestna občina ljubljanska, da ukrene takoj vse potrebno za nakup živil ter s tem odpomore grozeči nevarnosti, ki preti splošnemu prebivalstvu, **osebito delavskemu.**

Dopisi.

Mesečni shod podružnice lesnih delavcev v Ljubljani. V nedeljo dne 9. t. m. se je vršil mesečni shod naše podružnice, ki je bil dobro obiskan. Mesečno poročilo je podal sohr. Bradaška, iz katerega je razvidno, da podružnica lepo napreduje. Organizirane so domala vse ljubljanske delavnice, prav tako tudi St. Vid. Blagajniško stanje je povoljno. V imenu nadzorstva je poročal sohr. Cergolj, da so bili računi pravilni, ter se v vseh postavkah ujemajo. Poročilo se je vzelo z zadovoljstvom na znanje. Na bodoči strokovni kongres so bili izvoljeni sodrugi Pogačnik Rok, Lenasi Fran in Dvoršak Karl. K tretji točki dnevnega reda o gospodarskem položaju lesnih delavcev v Jugoslaviji je poročal s. Zoré. Govornik se je pečal predvsem z raznimi na novo ustanovljenimi lesnimi trgovinami, ki imajo namen črpati naše gozdove v velikem obsegu. Da to vbodoče, če država ne poseže vmes z pametnimi ukrepi, ne bo imelo dobrih posledic, leži na dani. Bogateli bodo zopet privatni špekulantje, ter odmikali domačemu trgu potreben les. Vsled tega bo v prvi vrsti zadeta naša lesna industrija, ki že itak nima preveč konkurenčne zmožnosti. Lesni delavci so na tem razvoju lesnega gospodarstva močno zainteresirani, in čudimo se, da naši podjetniki v tem pogledu niso še ničesar ukrenili. Z uvedbo osemurnega delovnika, so se tudi lesni delavci približali cilju, za katerega so se borili dolga leta. To pridobitev sedaj imamo, in prepričani smo, da naši lesni obrti gotovo ne bo škodovalo. Nekatero tvrdko so se sicer postavile na svoje staro avstrijsko stališče, upamo pa, da bo kompetentna oblast imela več razsodnosti, o pravicah delavnega ljudstva. Seveda morajo lesni delavci sami znati ceniti šurni delavnik v vsakem oziru. Ko so se rešile še nekatere zadeve, je preds. sohr. Pogačnik zaključil lepo uspelo zborovanje.

Stavbinsko delavstvo se je pri nas začelo čilo kretati. Svoje moči zbira v svoji strokovni organizaciji, katera se je že lotila pridno smotrenega dela. V prvi vrsti skuša urediti delovno in plačilno razmerje med delavci in stavbinskimi podjetniki. Uvedba 8 urnega delavnega časa v stavbinski stroki je kardinalna točka, od katere delavci odnehati ne morejo. Trd oreh je to, ali žilavost, s katero se je Osrednje društvo stavbinskih delavcev tega problema pletilo jamči za uspeh na celi črti. Boj s stavbnim kapitalom ni lahek, absorbiral bo vse razpoložljive moči prizadetih delavcev, kojih usoda ni ravno zavidanja vredna. Ovire, ki se stavljajo na pot, so sicer velike, toda ne nepremagljive, ako bo delavstvo postopalo premišljeno in možato. Vodstvo Osrednjega društva pa se zaveda dejstva, da je v prvi vrsti treba zbrati vse moči onega delavstva, katero tukaj prihaja v poštev. Iz tega razloga izvaja vsa potrebna dela za razširjenje svoje organizacije po celi Sloveniji, tako prihajajo na vrsto vsi večji kraji Tržič, Celje, Skofja Loka, Novo mesto in drugi, priti mora na vrsto seveda tudi Maribor in drugi kraji, dasi so oddaljenejši. Delovanje društva teži za izboljšanjem vsega, kar se tiče stavbinskih delavcev in njihovih družin. Ob enem pa tudi sledi s paznim očesom vsem javnim in političnim dogodkom. Zlasti se bodo upirali pretečemu birokratizmu, ki se je kakor vidno iz stare Avstrije preselil tudi k nam. Sploh stremi za tem, da bodo stavbinski delavci ob vseh prilikah nastopali kot kompaktna zavedna masa. Zatorej stavbinski delavci vsi na krov!

Duplica pri Kamniku. Nedavno tega, bilo je mislim dne 2. t. m. so si neki ljudje od neke nam doslej nepoznane Jugoslovanske strokovne zveze, katera je zvezana ali zmašana menda s pomočjo meščanskih novcev, bolje rečeno judeževih grošev, privoščili neke vrste poizkušnje. Skli-

ekali so, to se pravi, hoteli so imeti nekak delavski shod. Ker pa kalinov na nastavljen limanice ni bilo, so bili gospodje zelo nejevoljni nad dejstvom, da kamniško delavstvo noče nič slišati o meščanskem frakarstvu. Trabantje ne bodo imeli sreče pri slovenskem delavstvu in najsi že nastopajo pod kakršnokoli masko. Sedaj so gospodje, ki pošiljajo svoj privesek na agitacijo vse, so socialni in demokratični, v resnici so oni stari klerikalci pa stari liberalci, kakor so bili nekdanj. Njih Jugoslovanstvo, demokratičnost, narodnjaštvo, socialnost in vse to, s čemer se na zunaj šemijo, je le plašč, pod katerim se skrivajo temni naklepi in frivolnost do dna pokvarjene meščanske duše. Gospodje naj si svoj trud in denar raje prihranijo, mi delavci se ne bomo pustili vpreči ne v klerikalni ne v liberalni umazani meščanski voz. Vlečejo naj ga le sami. Nič dobrega od njih nikoli nismo imeli in tudi nikoli kaj pričakovati nimamo. Gospodje meščanski odposlanci so si ogledali kot tolažbo tovarno. To je bilo tudi pametnejše, so vsaj nekaj videli.

Moste. Neki delavec nam piše, da se katehet meščanske šole ujeda nad nekaterimi starši, ker njihovi otroci niso prišli k šolski maši. Tozadevne pozivnice, ki jih je poslal dotičnim staršem, bi si gospod katehet bil prav lahko prihranil. Ali neve, kakšna mizerija vlada sedaj v delavskih družinah? Kje za boga, vprašamo, naj vzame delavec denar za obleko in obutev svojih otrok, ko zaslužek niti za primitivno prehrano ne zadostuje. Kaj naj torej store delavski starši, ali naj svoje otroke pošiljajo k maši razcapane in bose? To bi gospodu katehetu gotovo tudi ne bilo všeč. Kajpa, če bi se odprle cerkvene posebno pa samostanske zakladnice in nabavilo delavskim otrokom obleko in obvala, za ta drugače mrtvi kapital? Gospodje patri in fratři so itak storili obljubo uboštva, ti ga torej ne potrebujejo, delavski otroci pa rabijo obleke, da bodo lahko zahajali k šolski maši.

Tržič. Neverjetne skrbi si po nepotrebnem delajo nekateri »boljši« ljudje v Tržiču zaradi brezposelne podpore delavcem. Res je sicer, da se ta podpora deli, toda pri tej delitvi se porablja dvojno mero, to seveda ima svojo dobro pa tudi svojo slabo stran. Dogaja se namreč pogosto, da ljudje, ki bi tudi brez te podpore lahko izhajali, podporo dobe, časih pa ljudje, ki brez nje takorekoč živeti ne morejo, jo ne dobe. Če hočeš v Tržiču dobiti pripadajočo ti brezposelno podporo, se moraš najprej prikupiti gospodu orožniškemu stražmeštru, potem pa tudi gospodu občinskemu tajniku! Če se tema dvema »velikima« gospodoma prikupiš, zlasti prvemu, prikupljivost tudi dejansko izkažeš v obliki kakega darila, tedaj smelo računaj, da ti je brezposelna podpora zagotovljena, če si je potreben ali ne. Če si pa tako naiven in se sklicuješ na pravico, ki jo do te podpore imaš, ne računaš pa ne, da je korupcija tudi pri nas doma, tedaj se ti prezentira visoki gospod občinski tajnik, kot uradna oseba, ki ne pozna nobene šale, temveč se ti na kratko odreže z »ne« — če pa nimaš potem kaj v lonec dati, pa ni stvar stražmeštra ali občinskega tajnika. Zadovoljen bodi če te gospod tajnik ne zapodi iz pisarne kakor psa. Odtrgaj sebi in svojim lačnim otrokom od ust pa »maži« in podporo boš dobil. Kakor nekdanj v Rusiji: kdor je mazal, ta je vozil in to je trajalo toliko časa, dokler temu delavci niso napravili konec. Lahko bi navedli prav zanimiv slučaj o nekem vojnem invalidu in njegovi brezposelni ženi; pa naj bo za danes le to. Tako je prijatelj, danes čutimo v Tržiču neko prav objestno, samolastno gospodovanje, katero na noben način ne bomo mogli pustiti, da se razpase. Take in podobne korijeje pa pripovedujejo našim delavcem, na, ne čitajo delavskih listov! Ali jih razumete tovariši? Radi bi nas še

bolj zatirali, še zrak bi nam odjedli, če bi bilo to v njihovej moči. Zatorej bodi naše geslo: Pomagajmo si sami, čitajmo naše delavske liste, organizirajmo se in obracun z našimi zatiralci ter pijavkami ne bo izostal.

Kočevje. V našem listu smo že večkrat priobčili nekaj uotic iz Kočevja, ki so bile podobne obupnim klicem tamošnjega delavstva. Naj nam bo dovoljeno podati še malo izpopolnjen opis nevdržnih razmer pri tem premogovniku, ki je tudi »last« neslavno znane Trboveljske premogokopne družbe. Stanovanjske razmere, vsled katerih trpe seveda delavci, so naravnost škandalozne, to se tiče posebno skupine delavskih hišic, ki jih imenujejo stara Kolonija. V teh stanovanjskih hišah, ki so bolj podobne brlogom, kot hišam, živi vse preveč ljudi skupaj, to je eno. V naravnost neverjetnem stanju pa se nahajajo stranišča pri teh hišah. Že dejstvo, da je pred kratkim padel otrok v greznico, v katero se steka blato teh stranišč, nam živo predočuje nemarnost. V straniščih samih je blata do kolen, nabiralnica za smeti je samo še podrtija, jarki za odtekanje umazane vode so zasuti in tako bi naštelj pomanjkljivosti dolgo vrsto. V sanitetnem oziru sploh vladajo odnošaji, ki so nepopisni. Vse to uprava premogokopa ravnodušno gleda ni je pa tudi nobene sanitetne inštanca, ki bi hotela tukaj napraviti potrebno remeduro. Trpljenje naših kočevskih rudarjev z vojno ni prenehalo, ampak nadaljuje se brez konca. Omeniti moramo, da vrhunec zdravstvene mizerije tvori posebno po zimi prava egiptovska tema, ki ob dolgih, temnih zimskih večerih nevarnost za prebivalce teh rudniških hiš le povečuje. Za delavska stanovanja in za okoliš teh stanovanj ni ne elektrike, ne kake druge razsvetljave. V stanovanju ima rudar zase in za svojece le tedaj nekaj razsvetljave, če mu v njegovi jamski svetilki slučajno preostane nekaj karbida. Kakšen duh pa širi odprta karbidna svetilka po stanovanju, si vsakdo lahko misli. Glede uvedbe električne razsvetljave se ravnateljstvo vedno izgovarja, da ni materijala za napravo, v gosposki hiši, takozvanem »Herrenhausu«, pa odseva sijaj električne razsvetljave cele noči. Pa naj bi že v tej hiši bilo, ne zavida gospodom nihče luksurijsne razsvetljave, ampak da so tudi svinjaki in celo kurniki, spadajoči k gosposkim stanovanjem, električno razsvetljeni, delavske hiše pa v temi, to je že nekoliko prenemno. Svinjam in kuram ni škoda električne naprave, delavcem pa! Gosposko kegljišče je električno razsvetljeno, rudniški blagajnik ima elektriko uvedeno v kurnike, da se kokoši po zimi grejejo, po gosposkih sadnih drevesih gori ob dozorevanju sadja po noči električna luč, da ne bi kak lačen delavec pojedel jabolko, ki je namenjeno gosposkim želodcem; skratka povsod električna razsvetljava, le za delavce je ni; temu gospodje priznavajo toliko potrebe in pravice, da mu je svobodno — polomiti si v temi noge in rebra. Važnejše jim je, da se kaka gosposka kura ali svinja po noči kam ne zaleti in se ne poškoduje. Prosim ravnateljstvo za odpravo higijeničnih nedostatkov in uvedbo potrebne luči, je zaman, pri njem naleti delavstvo na gluha ušesa. O aprovizacijskih razmerah in o celotnem skrajno bednem položaju kočevskih rudarjev danes niti ne govorimo. Dejstvo je, da Trboveljska premogokopna družba neče nič videti in nič slišati; s tem je povedano vse! Ljubljanska vlada je edini faktor, ki mora v svojem interesu poseči tukaj vmes. Očitno je tudi tukaj, da Trboveljska premogokopna družba namenoma hoče provocirati gospodarski polom pri nas. Treba ji prav izdatno pristriči peruti. Na rudarsko glavarstvo se prizadeti delavci ne morejo zanašati, tam vlada staroavstrijski duh, ki se je preživel in kojega predstavniki spadajo v staro šaro. Vlado pa po-

življemo, naj nikar ne dopušča, da se tira prizadete delavce v obup, in že danes povemo, da bi si delavci po brezuspešnih prošnjah končno morali pomagati sami.

Iz Crne. Tukaj smo daleč med hribi in včasih se nam zdi, da vse pozablja na nas. S prehrano je tu zelo slabo. Delavstvu manjka vsega, celo kruha. Uradništvo ruđarske Unije se nikakor ne more privaditi novim razmeram. Oskrbnik se drži še vedno starih manir. Čeprav je delavstvu osemurni delavnik že davno postavno priznan, se mora s tem gospodom za njega sele vojskovati. Mi se vsak dan trdneje organiziramo. Strokovna organizacija raste vsak dan. Zadnji čas smo si ustanovili tudi lep pevski zbor.

Iz Leš pri Prevaljah. Ravnatelj tukajšnjega rudnika je že davno zaslužil, da bi mu nabasali culico in mu pokazali pot. Njegovo obnašanje proti delavstvu je tako, da si delavstvo tega ne more pustiti dopasti. Kurnik naj pride pod državno nadzorstvo in država naj nastavi tam ljudi, ki bodo znali napraviti tam red. Delavstvu pa naj se dajo take plače, da bo moglo živeti.

Mežiška dolina. Za našo dolino imamo nekakšen aprovizacijski odbor z sedežem v Prevaljah, ki dobivamo od njega tisto količino moke, ki nam gre. Tudi smo dobili pred par tedni krompir, ki je bil pa tako zmrzujen, da bi ga včasih noben posestnik ne bil krmil svojim svinjam, ali delavci mežiške doline so ga morali uživati, ker lakota je hud gospod in v sili »hudič muhe je«. To smo dobili dosedaj od tega odbora, drugega pa nič. Ali veste delavci, kdo sedi v tem odboru; berite: trije organizirani delavci, ki so brez vpliva, ker so samo trije, zastopniki podjetništev in industrije, župani cele doline potem še kristalno čisti Slovenci z maslom na glavi, ki hočejo biti tudi navidez prijatelji delavstva to je troperesna deteljica Lahoung, Schöff in Oset. Ta troperesna deteljica se je peljala sedaj v Belgrad iskat živeža, seveda na stroške delavstva, ker se podraži živež; obžalujemo, da se je pustil zapeljati vrli sodrug iz Guštanja in šel tudi z njimi. Zakaj je treba štirih oseb za tako pot, izostanejo menda štirinajst dni in to stane mnogo lepih denarcev, plačati jih moramo mi, ki zaslužimo komaj toliko, da plačamo tisto moko za sebe in družine. Ali bi ne bilo na mestu, če je taka pot potrebna, da bi šel vodja prehrane in zastopnik delavstva, to bi zadostovalo. Zakaj se vozita na stroške delavstva tudi prevaljski župan Lahoung in tolstovrški Oset ne razumem. Mogoče sta se šla predstaviti regentu Aleksandru; ali bi mogoče Oset tudi rad imel zlat križec kakor ga ima njegov prijatelj Lahoung. Vse na stroške delavcev.

Kočevje. Dne 9. t. m. se je vršil shod tukajšnjih rudarjev, na katerem je bil tudi sodrug Malovrh iz Hrastnika. Predavanje je otvoril sodrug Volving, in oddal potem besedo sodrugu Malovrhu, ki je pozdravil delavstvo v imenu Unije slovenskih rudarjev. Govor je trajal dve uri. Jako natančno je pojasnjeval pomen organizacije in koristi organiziranega delavstva. Ognjevit je tudi obdelal našo mačeho Trboveljsko družbo. Oprašil je tudi dobro kožuhe nekaterim delavcem, ki še spe spanje pravičnega. Tovariši, tudi mi vaši odborniki vam kličemo: Tovariši zbudite se! Kapital je vas zastrupil, da ne spoznate svojega položaja. Tovariši, zbudite, naročite si socialistični list »Naprej«, zakaj, ker v izobrazbi je naša prihodnost. Sodrugu Malovrhu pa kličemo pozdrav in na svidenje, da nam stepe zadnji prah nezavednosti.

Liboje. Organizirani porcelanski delavci zaznamujejo lep uspeh. Pritisk splošnega podraževanja živil so občutili tudi oni. Ni jim torej drugega preostajalo, kakor stopiti pred svojega gospodarja s pro-

Šnjo za primerno povišanje plač. Smotreno delo je prineslo delavstvu splošno povišanje plač za 30 odstotkov. Vrhutega je uveden osemurni delavni čas, kateremu je podjetje delalo precejšnje ovire.

Zabukovca. Da bi naši vrli rudarji v splošni tekmi strokovnih organizacij zaostrjali, tega še misliti ni. Zato so dne 9. t. m. sklicali shod, ki je bil tako dobro obiskan, da se je moral vršiti pod milim neporočal je na shodu sodrug Tokan iz Ljubljane. Danes lahko rečemo, da je delavstvo zabukovških premogovnikov do zadnjega organizirano. Tako je prav in tako mora biti, ako hočemo priti do veljave in si ustvariti bodočnost prave svobode ter enakosti.

Črna. Med vojno tukajšnji rudarji in vsi drugi delavci ter delavke niso smeli poznati nobenih praznikov, gonili so jih na delo in gorje tistim, ki se ob praznikih niso odzvali tozadevnim ukazom, pela je »keha«, špange in privezovanje kakor pri vojaki. Službeni red pa govori ne le o praznovanju praznikov, temveč določa tudi praznovanje »praznikov« vseh norcev, pustni ponedeljek in torek. Za praznovanje teh praznikov pa delavci posebno letos niso hoteli imeti zmisla, kar pri sedanjih strašnih draginji gotovo ni nič čudnega. Do čim poprej praznikov niso smeli praznovati, je letos prišel ukaz iz mežiške glavne pisarne, da se bo pusta obhajalo s tem, da bo delo počivalo. Če se govori o pustu tedaj ni drugače, kakor da je zvezana stvar s kako boljšo jedjo, ker že star pregovor pravi, da ima »pust maščobo okolo ust«. To pa seveda za sedaj ne velja, ker delavci še suhega krompirja nimajo, da bi se ga najedli! Naravnost absurdna je torej bila kaprica gospodov, da so morali delavci praznovati in trpeti pri tem nepotrebno škodo. Še bolj absurdno pa je, da so se go spodje okoli uprave sklicevali na službeni red, ki iz boljših časov vsebuje tudi določbo o praznovanju pusta ravno sedaj, ko je gospodarski položaj delavcev najbolj kritičen. In ni pa dolgo tega, ko se določbe istega službenega reda ob prilikah resničnih praznikov niso upoštevale. Zakaj torej ta čudna mera? Iz vsega pa je razvidno, da o kakšni svobodi za nas pravzaprav še niti govora ni in da si potrebno svobodo moramo šele priboriti.

Polzela. V nedeljo, dne 9. t. m. se je vršil pri nas shod tukajšnjih lesnih delavcev, katerega se je udeležilo mnogo kmečkega ljudstva. Skratka obsežna dvorana gostilne, kjer se je shod vršil, je bila nabitá polna. Tudi lep uspeh je bil. Okrog 130 delavcev, ki so zaposleni v tukajšnji lesni industriji je pristopilo Osrednjemu društvu lesnih delavcev, in se nam poroča, da še vedno pristopajo nadaljnji delavci in delavke. V kratkem se bo vršil ustanovni občni zbor podružnice tega društva, katero nam obeta prav lepo bodočnost. Na shodu je poročal sodrug Tokan iz Ljubljane, ki je v dvehurnem govoru obrazložil vse težnje in potrebe delavnega ljudstva — delavca in malega kmeta. Vendar enkrat nam je bila priložnost dana, slišati počstene in odkrite besede brez vsega lišpa in brez vseh fraz. Ugovora ni bilo, pač pa so vsi poslušalci govorniku živahno pritrjevali. Navzočih je bilo tudi mnogo žensk. Ženske so se po navadi socialistov hale, sedaj pa tudi te uvidevajo, da spadajo tja, kamor spada delovni človek, namreč v vrste organiziranega delavstva. Da bi se ne našlo kako gobezdalo, ki potem otrasa okolo svoje slin, bi stvar ne bila popolna. Tudi pri nas se neki tički ujedajo nad našim uspehom, ne zdi pa se nam vredno, da bi kako tako duševno revše omeniali. Po shodu so se mnogi obračali na sodruga z nairazličnejšimi vprašanji in pritožbami. Strašne in neverjetne stvari se ob takih prilikah slišijo. No, organizacija bo tvorila središče delavstva, ki bo vse te reči spravljala na pravo mesto.

Shodi.

Moste. Shod delavcev tovarne za lep se bo vršil v soboto dne 15. t. m. zvečer takoj po delu v gostilni pri Sušniku.

Vevče. Shod papirniškega delavstva se vrši v nedeljo, dne 16. t. m. ob 4. uri v gostilni »Pri Francetu«.

Ljubljana. Shod pivovarniških delavcev bo na praznik, dne 19. t. m. ob pol 10. uri dopoldne v steklenem salonu gostilne »Pri Novem svetu« na Marije Terezije cesti.

Ruše. Shod kemičnega delavstva se vrši v nedeljo dne 23. t. m. ob pol 9. uri dopoldne v šoli.

Fala. Shod delavstva elektrarne na Fali se bo vršil v nedeljo dne 23. t. m. ob 2. uri popoldan. Na vseh shodih poroča s. Tokan. Vsi delavci in delavke navedenih krajev in tovarnen naj se določenih shodov polnem številu udeležijo.

Vabilo na redno zborovanje krajevne politične organizacije v Trziču. Dne 25. t. m. ob 3. popoldne se bo vršilo redno zborovanje politične krajevne organizacije pri Pelarju. Dnevni red: poročilo predsedstva, tajnikovo poročilo, blagajnikovo poročilo, volitev odbora, slučajnosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Pozor kovinarske podružnice.

Ustanovno zborovanje »Osrednjega društva kovinarjev in sorodnih strok v Ljubljani se vrši v nedeljo 23. marca ob 9. uri dopoldne v mestni posvetovainci na magistratu v Ljubljani.

Dnevni red

1. Situacijsko poročilo in dosežanje delovanje.

2. Poročilo o pogojih radi ločitve z dunajsko zvezo in blagajniško stanje.

3. Volitve.

4. Raznoterosti.

Vse podružnice prosimo, da pravočasno naznanijo število delegatov in imena, ako imajo posamezne podružnice kake predloge, naj iste pošljejo do 20. t. m. v Ljubljano na osrednje društvo.

Drugače se je ravnati, kakor je bilo podružnicam pismeno naznanjeno. — Začasni osrednji odbor.

Domači pregled.

Kongres strokovnih organizacij za Slovenijo v Ljubljani preložen. Strokovni kongres, ki bi se bil imel vršiti jutri, smo morali odgoditi za pozneje, ker so politične razmere take, da utegne postati vsak hip popolnoma drugačen položaj. Ker mora strokovna konferenca uravnati svoje delo, če hoče delovati z večjim uspehom, po političnih razmerah, se nam je zdelo potrebno, da kongres odgodimo na važnejši trenutek, ki ni več daleč. Naše zastopstvo v korporacijah in zunaj njih se mera temeljito pripraviti, da bo naše delo bolje uspelo. Sprejmite sodrugi in organizacije, to obvestilo blagohotno na znanje v zavesti, da presojava resnóbo položaja prav in da hočemo s tem ukrepom koristiti tlačenim in izkoriščanim delovnim slojem.

Naredba o svobodni trgovini z živili v Jugoslaviji je izšla. Vprašanje pa je, kakšne posledice bo imela. Do sedaj se je pokazal le ta uspeh, da so se cene znatno zvišale, da se še višajo ter da povzroči ta svoboda nove spekulacije z blagom. Ob pomanjkanju blaga pa si ne moremo misliti drugačnih posledic, ki bodo za delavstvo zlasti sedaj na spomlad silno kritične. Mnogo smo trpeli, trpeli smo, toda kupa trpljenja bo enkrat zvrhana in ves gnev in žolč se zlije na krivce, ki sotako silno upropastili ljudstvo. In proti tej brezvestnosti ni zakonov, ni morale — o ta bestialnost kapitalistično-imperialističnega režima! Kdaj te bo konec?

Zavarovanje delavcev zoper nezgode.

Nekateri nezgodnemu zavarovanju zavezani podjetniki pošiljajo v Uradnem listu z dne 2. februarja 1919 zahtevane listine naravnost zavarovalnici zoper nezgode v Ljubljano, dočim je v dotični odredbi (št. 364) izrecno predpisano, da je potrebne listine (uvrstitvene odloke, prijave obratov, izjave o plačani premiji) pošiljati političnim oblastem I. stopnje. Te oblasti skrbe za to, da vsi delodajalci izvrše svojo dolžnost — in zato je neobhodno potrebno, da te oblasti prve dobe te listine v roke.

Za begunce: Beguncem, ki se vračajo v svoj domači kraj ali se vsled uradne odredbe selijo drugam, izdajajo okrajna glavarstva, politične ekspoziture, posredovalnica za begunce v Ljubljani in uprava begunskega taborišča v Strnišču legitimacije za prosto vožnjo in sicer za osebe, kakor tudi za prtljago. Opozarjamo begunce, da mora vsakdo, kdor se ne izkaže s tako legitimacijo sam plačati vožnjo, ter da se mu ti stroški pozneje ne povrnejo.

Oklic vsem onim, ki bi se radi vrnili v Nemčijo. Nemško poslaništvo na Dunaju je sporočilo, da more le oni prekoračiti državno mejo Nemčije, ki ima naslednje listine: 1. potni list, ki ne sme biti starejši kot eno leto; 2. dovoljenje policijske oblasti iz onega kraja v Nemčiji, kjer je dotičnik pred vojno delal, da se sme priseliti v Nemčijo; 3. izkaz, da dobi v resnici službo rudarja v dotičnem kraju v Nemčiji. Brez teh izkazov obmejne oblasti v Nemčiji nikogar ne puste čez mejo in to zaradi težkoč v prehrani in prometu.

Pokojninsko zavarovanje nameščencev. Graški deželni urad nemškoavstrijskega pokojninskega zavoda za nameščence na Dunaju je razposlal nekaterim službodajalcem, spadajočim v ozemlje kraljevine SHS, vprašalne pole o nameščencih glede pokojninskega zavarovanja za časa vojaške službe itd. Ker se je z naredbo 269 in sl. Narodne vlade za Slovenijo ustanovil začasni občni pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani, ki je prevzel vse pravice in dolžnosti prejšnjega občega pokojninskega zavoda za nameščence na Dunaju, se opozarja vse službodajalce in nameščence, da se na pisma, oziroma pozive nemškoavstrijskih zavodov ni ozirati. Taki dopisi naj se pošljejo tukajšnjemu zavodu, ki bo z inozemskimi zavodi ukrenil sam vse potrebno. Kar se pa tiče izrecno vprašanja, v kolikor bo država prispevala k pokojninskemu zavarovanju nameščencev za časa vojske in tozadevnih preiskovanj, ne bo jugoslovanski pokojninski zavod tudi v tem oziru postal za nemškoavstrijskim zavodom in bo svojčas, čim bo urejeno redno poslovanje, ukrenil potrebno, da pripravi vse potrebno, da omogoči državi tozadevne sklepe. V kolikor bi pa nemškoavstrijski pokojninski zavod za nameščence na Dunaju kot upravitelj premoženja prejšnjega avstrijskega občega pokojninskega zavoda za nameščence na Dunaju skušal dognati tozadevnih potrebnih podatkov, da se uredi to vprašanje še pred likvidacijo dunajske centrale, bo stopil jugoslovanski pokojnin-

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 11. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 4 tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 4. prispevek t. l. že poravnán. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

ski zavod v tozadevna pogajanja z nemškoavstrijskim zavodom.

Državna posredovalnica za delo gozdnih delavcev za Bosno do nadaljnega ne sprejema več, ker je število popolneno.

Vrednost krone pri državnih blagajnah. Minister za finance je odredil, da morajo računati državne blagajne za 250 kron 100 dinarjev. Po tem kurzu se bodo sprejemale krone pri plačevanju državnih davkov in izplačevali prejemki srbskim državnim nameščencem v onih krajih, kjer se izplačujejo v kronski veljavi. Ta kurz velja od 1. prosinca t. l. naprej.

Zahvala. Podpisani smo za čas naše bolezni prejeli, in sicer Poženel Franjo 120 K, Javoršek Leopold 120 K in Odlazek Stefan 198 K podpore. Označene zneske so potom prostovoljnih zbirk med našimi tovariši nabrali sodrugi: Ceglar Franjo, Ravnikar Ivan in Golob Andrej. Vsem darovalcem, posebno pa nabiralcem, izrekamo tem potom najsrčnejšo zahvalo. Zagorje ob Savi.

Svetovni pregled.

V Zgornji Šleziji je v teku velik pokret rudarjev.

Francosko-ameriška visoka trgovska šola. V Bordeauxu na Francoskem otvorijo francosko-ameriško visoko trgovsko šolo.

Naročajte in širite **„Naprej!“**

Vozni red.

Proga Kranjska gora-Jesenice. Odhodi iz Kranjske gore: 8.42 dop., 5.57 pop.; prihodi v Bistrice-Boh. jezero 11.34 dop., 11.09 pop. Odhodi iz Bistrice Boh. jezero: 8.06 dop., 6.36 pop.; prihodi v Jesenice 9.15 dop., 7.45 pop.

Proga Jesenice-Bistrica Boh. jezero. Odhodi iz Jesenic: 10.31 dop., 10.10 pop.; prihodi v Bistrice Boh. jezero 11.34 dop., 11.09 pop. Odhodi iz Bistrice Boh. jezero: 8.06 dop., 6.36 pop.; prihodi v Jesenice 9.15 dop., 7.45 pop.

Proga Jesenice-Ljubljana gl. kol. Odhodi iz Jesenic: 5.19 dop., 10.20 dop., 8.22 pop.; prihodi v Ljubljano gl. kol.: 7.36 dp., 12.40 pop., 10.46 pop. Odhodi iz Ljubljane gl. kol.: 6.57 dop., 11.54 dop., 6.45 pop.; prihodi v Jesenice: 9.30 dop., 2.31 pop., 9.18 pop.

Proga Kranj-Tržič. Odhodi iz Kranja: 8.15 dop., 1.05 pop., 8.25 pop.; prihodi v Tržič: 9.12 dop., 1.59 pop., 9.19 pop. Odhodi iz Tržiča: 5.31 dop., 9.30 dop., 6.30 pop.; prihodi v Kranj: 6.18 dop., 10.16 dop., 7.19 pop.

Proga Ljubljana drž. kol. - Kamnik. Odhodi iz Ljubljane drž. kol.: 7.48 dop., 3.10 pop., 7.30 pop.; prihodi v Kamnik: 9.02 dop., 4.34 pop., 8.45 pop. Odhodi iz Kamnika: 5.28 dop., 12.— op., 5.10 pop.; prihodi v Ljubljano drž. kol.: 6.44 dop., 1.1 pop., 6.26 pop.

Proga Ljubljana gl. kol.-Novo mesto-Karlovce in Kočevje. Odhodi iz Ljubljane gl. kol.: 8.00 dop., 2.36 pop., v Karlovce in Kočevje, 7.04 pop. v Kočevje, 11.40 pop. v Karlovce; prihodi v Novo mesto: 10.55 dop., 5.52 pop., 2.33 pop.; prihodi v Karlovce: 2.55 pop., 8.59 pop., 7.30 dop. Odhodi iz Karlovca: 2.07 dop., 9.30 dop., 2.20 pop.; odhodi iz Novega mesta: 6.03 dop., 1.21 pop., 6.02 pop.; prihodi v Ljubljano gl. kol.: 8.59 dop., 4.30 pop., 9.03 pop. Prihodi v Kočevje: 11.11 dop., 5.46 pop., 10.16 pop.; odhodi iz Kočevja: 5.50 dop., 1.16 pop., 5.46 pop. Na delni progji Trebnje-Nov. mesto 7.16 dop., odhod iz Nov. mesta 9.16 dop. in prihod v Trebnje ob 9.50 pop.

Proga Trebnje-Št. Janž na Dol. Odhodi iz Trebnjega: 10.30 dop. in 6.57 pop.;

prihodi v Št. Janž na Dol.: 11.28 dop. in 7.58 pop. Odhodi iz Št. Janža na Dol.: ob 5.28 dop. in 3.45 pop.; prihodi v Trebnje: 6.32 dop. in 5.05 pop.

Proga Novo mesto - Straža Toplice. Odhodi iz Novega mesta: 5.00 dop., 11.12 dop., 4.00 pop. in 6.10 pop.; prihodi v Stražo-Toplice: 5.18 dop., 11.30 dop., 4.19 pop. in 6.28 pop. Odhodi iz Straže Toplic: 5.27 dop., 11.52 dop., 5.20 pop. in 6.42 pop. Prihodi v Novo mesto: 5.45 dop., 12.10 pop. in 5.38 pop. ter 7.00 pop.

Proga Spodnji Dravograd - Velenje - Celje. Odhodi iz Spodnjega Dravograda ob 8. uri 41 minut dop. in 5. uri 23 minut pop.; prihodi v Velenje ob 11. uri 48 minut dop. in 7. uri zvečer; odhodi iz Velenja ob 5. uri 39 minut dop. in 7. uri 10 minut pop.; prihodi v Celje ob 6. uri 58 minut dop. in 9. uri 15 minut ponoči; odhodi iz Celja ob 7. uri 44 minut dop. in 1. uri 50 minut pop.; prihodi v Velenje ob 9. uri 13 minut dop. in 4. uri 22 minut pop.; odhod iz Velenja ob 9. uri 43 minut dop. in 4. uri 44 minut pop.; prihodi v Spodnji Dravograd ob 11. uri 20 min. dop. in 7. uri 56 minut zvečer.

Obvestilo.

Vsi oni, ki so mi ob priliki zadnjih shodov kaj naročili, pa še nisem mogel rešiti, naj svoje želje sporoče potom dopisnice, da kaj ne prezrem. Vbodoče naj se sploh pri strokovnem tajništvu naroča vse le potom pošte. Po shodu je naročil po navadi toliko, da si jih človek ne more zapomniti, posebno še, ker je treba na vsestranska vprašanja odgovarjati. Ivan Tokan.

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Čevlji tovarne = Peter Kozina & Ko.

iz najfinejšega ševro- boks- in lak-usnja z usnjatimi podplati se dobe po dnevnih cenah.

Trpežni zimski

iz fine teletine z gumijastimi podplati po K 85.— za moške, K 73.— za ženske.

V zalogi Ljubljana na Bregu.

UČITELJSKA TISKARNA LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.

registrirana zadruga z omejeno zavzeto.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšo plakate in vabila - za shode in veselice. -

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd. -

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Miši, podgane, stenice, ščurki in ves mrčes mora poginiti, ako porablja moja najbolja, izkušena in povsod hvaljena sredstva. Za podgane, miši in poljske miši K 5; za ščurke K 5.—, Osobito jaka tinktura za stenice K 5; uničevalec moljev K 2; prašek proti mrčesom K 2.— in K 4.—, tinktura proti ušem pri ljudeh K 3.—, mazilo za uši pri živini K 2.—; prašek za uši v obleki in perilu K 2.—; tinktura za bolhe pri vseh K 1:50; prašek proti pernim ušem K 2.—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3.

Pošilja po povzetju

Zavod za eksport

M. JUNKER, Zagreb 6.,
Petrijnska ulica št. 3. III.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4. prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ord nira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211 — 1/21		Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210 — 1/211	2—3	Turjaški trg št. 4. Fračiškanska ul. 2.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	1/211 — 3/412	1—2	Bišerjeva ul. 12. Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje		1—3	Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico): brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah Bolniščinina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin Ljubljana, Dunajska c. 17.

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa. Centki se dobe zastoj in franko.